

Vlaamse journalist verdient gemiddeld 2020 euro per maand
Paul Geudens (GvA) over de communautaire rol van de pers
Het landschap van journalistieke opleidingen in kaart
CIM-cijfers: nieuwsfeit of propagandamiddel?
En Jan Claeys (Het Nieuwsblad) over de nieuwe BV's

BELGIE-BELGIQUE

PB - PP

1099 Brussel X

B - 11

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

28 augustus 2008 - nummer 116 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

UIT DE VVJ	3
ACTUEEL / SERVICE	
Vlaamse journalisten zijn behoorlijk tevreden over hun vak deel 2 van de Gentse profielstudie naar journalisten in 2008	4-5-6
Paul Geudens over de communautaire rol van de pers	7
Journalistieke opleidingen: het aanbod verklaard	8-9
CIM-cijfers: nieuwsfeit of commercieel instrument ?	10-11
SCHEEF BEKEKEN	9
SERVICE	
Het Belgacomvoordeel, toegang tot de J-databank, wat bij verlies perskaart ?, nieuwe barema's...	12
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Danny Vileyn: nieuwe kracht in de bestuursraad VVJ	13
RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	
Walter Meeuws c/ Voetbalmagazine	14
Paul Janssens c/ VRT	15
BOEKEN	16
FILM	
C'est dur d'être aimé par des cons van Daniel Leconte	17
DE DEADLINE VOORBIJ	
Jan Claeys over Belangrijke Vlamingen	18
ONDER EMBARGO	19
AFFICHE	
Loopkampioenschap voor journalisten	20

De Journalist

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

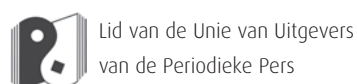
Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Poot Printers
Industrialaan 12
Zone maalbeek
1702 Groot-Bijgaarden
Tel. 02 467 30 30
Fax 02 463 58 30
www.pootprinters.be

Uit de VVJ

RELATIEVE RUST

Een welverdiende vakantie, dat hebben de meesten van ons stilaan achter de rug.

Na een hectisch jaar vol crisissen is het politieke leven stilgevallen en dat heeft ook de Wetstraatjournalisten een adempauze gegund. Het was nodig, want de storm die over ons land is getrokken, heeft schade berokkend. Niet alleen bij politici, die het voor een deel zelf gezocht hebben, maar ook bij de pers. Kranten, tijdschriften, radio en televisie waren soms de wanhoop nabij om steeds maar opnieuw verantwoord om te springen met de complete impasse waarin de regering Letermé verzeild raakte. Intussen bleef hun berichtgeving het voorwerp van een niet aflatende stroom van kritiek uit sommige hoeken.

De sportjournalisten dan weer - en al wie mee zorgde voor de verslaggeving van de Tour of Beijing 2008 - kregen hun handen tijdens de voorbije sportzomer meer dan vol. Werken in een land waar persvrijheid een quasi onbekend begrip is, moet geen eenvoudige opgave zijn. Toch kregen we overal voldoende kritische randbeschouwingen over China, voor wie deze Olympische Spelen wel degelijk een puur propagandamiddel zijn. Sport en politiek staan nooit ver van elkaar.

En dan het conflict tussen Georgië en Rusland: ga daar als journalist tijdens de vakantie maar eens aanstaan. Geen komkommers, maar tanks. En helaas niet alleen veel burgerslachtoffers, maar ook journalisten die er het leven bij inschieten. Het is een onderdeel van ons beroep waar nog altijd te weinig wordt bij stilgestaan. Alle respect voor die collega's die in oorlogsgebieden of geweldzones moeten werken om het ons mogelijk te maken een beter inzicht te krijgen in de plaatselijke situatie.

Dit magazine publiceert deze maand de tweede aflevering van het recentste onderzoeksrapport van de Universiteit Gent over onze beroepssituatie. Ook nu weer wordt de vinger op de wonde gelegd. Stress kennen we allemaal, overuren kloppen ook, en wat er dan aan beloning overschiet is in een aantal gevallen om te huilen met de pet op. We weten het maar al te goed: mediahuizen buiten schaamteloos mensen uit door hen zwaar onder te betalen. Het is hier al vaker aangehaald: kwaliteit in de pers heeft zijn prijs. Krakkemikkige contracten en hongerlonen komen daar niet aan tegemoet. Maar in naam van de harde concurrentie is voor de managers blijkbaar alles toegelaten. De VVJ heeft dat altijd al aangeklaagd en zal dat ook blijven doen. Slachtoffers van de dumpingpolitiek kunnen op ons rekenen.

Marc Van de Looverbosch

DE BEROEPSJOURNALIST IN 2008: EEN PROFIELSTU

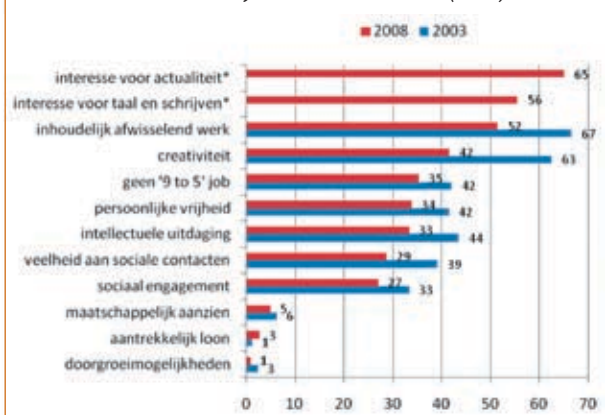
Begin dit jaar voerde het Center for Journalism Studies (UGent) in samenwerking met de VVJ een enquête. De vragenlijst, die gebaseerd is op de profielstudie uit 2003, werd verzonden naar 2.230 beroepsjournalisten, betekent van 30,5%.

De resultaten worden gepresenteerd in drie delen. In het vorige nummer van *De Journalist* verscheen de beroepsjournalisten in Vlaanderen. In de laatste aflevering (DJ van september) zullen we stilstaan politiek-ideologische opvattingen. Maar eerst gaan we in dit nummer, deel 2 van de resultaten, in op de jobte

Afwisselend werk

15% van de Vlaamse beroepsjournalisten is naar eigen zeggen eerder per toeval of door een samenloop der omstandigheden in de journalistiek beland. Voor de andere 85% was de stap naar de journalistiek een doelbewuste keuze. Naast een interesse voor actualiteit en een voorliefde voor taal en schrijven heeft voor meer dan de helft van de respondenten ook het vooruitzicht op inhoudelijk afwisselend werk hun beslissing beïnvloed. Verder voelde minstens een derde zich aangetrokken door de creatieve (42%) en intellectuele (33%) aspecten van het vak, de persoonlijke vrijheid van de journalist (34%) en dat het geen '9 to 5 job' is (35%). Bijna niemand zegt in de journalistiek te zijn gestapt wegens de doorgroeimogelijkheden (1%) of een aantrekkelijk loon (3%). Hoewel de percentages over de ganse lijn lager liggen dan in 2003, vertonen ze een gelijksoortig patroon (zie grafiek 1).

Grafiek 1: Redenen om journalist te worden (in %)

* In 2008 werden twee antwoordmogelijkheden toegevoegd: 'interesse voor actualiteit' en 'interesse voor taal en schrijven'. De populariteit van deze twee items heeft er wellicht voor gezorgd dat de percentages voor de andere antwoordmogelijkheden over de ganse lijn lager liggen dan in 2003.

Promotiekansen

Grafiek 1 doet misschien vermoeden dat de Vlaamse beroepsjournalisten niet echt wakker liggen van de doorgroeimogelijkheden in hun job. De data over de tevredenheid over de promotiekansen nuanceren dit beeld enigszins. Bijna de helft (48%) heeft hier inderdaad geen uitgesproken mening over en toont zich bijgevolg tevreden noch ontevreden. Bij de overige 52% houden de tevreden en ontevreden journalisten elkaar perfect in evenwicht. Wel zien we dat de ontevredenheid over de promotiekansen significant hoger ligt bij vrouwen (35% ontevreden), freelancers (37% ontevreden) en journalisten die nog geen promotie hebben gemaakt (50% ontevreden). 29%

van de beroepsjournalisten behoort tot deze laatste groep. Van de overige 71% die wel al promotie hebben gemaakt, heeft drie op de tien enkel promotie gemaakt op het vlak van loon, maar niet in functie. Meer dan de helft (54%) van de respondenten ziet de komende twee jaar geen kansen op promotie, tegenover 29% die wel denken de komende twee jaar promotie te maken. De overige 17% bestaat uit freelancers, die vinden dat de vraag naar promotiekansen op hen niet van toepassing is.

Functie

55% van de respondenten omschrijft zijn/haar functie als journalist, redacteur, reporter of correspondent. Ruim een vijfde van de Vlaamse beroepsjournalisten heeft een leidinggevende functie, hetzij als (adjunct-)hoofdredacteur (7%), hetzij als rubrieks- of redactiechef of eindredacteur-coördinator (15%). Verder houdt een op de tien beroepsjournalisten zich voornamelijk bezig met tekstrevisie/eindredactie, werkt 7% als beeldjournalist (cameraman of fotograaf) en vervult zo'n 6% nog een andere functie. Net als in 2003 zijn vrouwen minder evenredig vertegenwoordigd over de verschillende functies. In de functies van (adjunct-)hoofdredacteur en cameraman of fotograaf blijven ze ondervetegenwoordigd, terwijl ze dan weer vaker als tekstrevisor of eindredacteur werken.

Tabel 1: Functies van de Vlaamse beroepsjournalisten (in %)

	mannen	vrouwen	totaal
(adjunct-)hoofdredacteur	8	3	7
rubrieks-, redactiechef, eindredacteur-coördinator	15	15	15
tekstrevisie-eindredactie	8	15	10
journalist, correspondent	52	61	55
cameraman, fotograaf	8	3	7
andere (o.a. vormgever, technicus, ...)	8	4	6

Specialisatie

Vier op de vijf beroepsjournalisten in Vlaanderen zijn naar eigen zeggen gespecialiseerd in ten minste één domein. Naast de eerder algemene categorieën 'binnenland' en 'regionaal', behoren cultuur, politiek en sport tot de voornaamste specialisatie domeinen. Daarnaast spijt telkens meer dan een op de tien beroepsjournalisten de aandacht toe op nieuws over de samenleving, het buitenland, media, economie en 'lifestyle en gezondheid'. Vrouwelijke journalisten blijken minder gespecialiseerd dan hun mannelijke collega's: een kwart van de vrouwelijke respondenten heeft naar eigen zeggen geen specialisatie, tegenover 17% van de mannen. 'Lifestyle en gezondheid' is het enige specialisatie domein waarin vrouwen significant meer vertegenwoordigd zijn dan mannen. Sport, politiek, economie

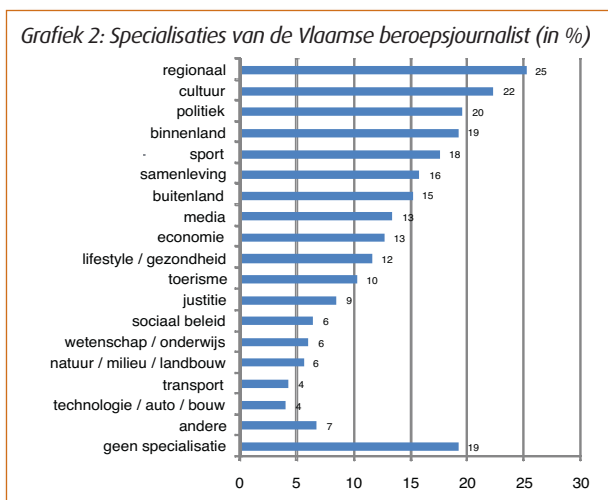
DIE (DEEL 2)

Karin Raeymaeckers, Steve Paulussen & Jeroen De Keyser
Universiteit Gent

naar het algemene profiel, de werkomstandigheden en de opvattingen van alle beroepsjournalisten in Vlaanderen, zowel leden als niet-leden van de VVJ. In totaal vulden 682 journalisten de enquête in, wat een representatieve respons

een samenvatting van de voornaamste bevindingen over het socio-demografische profiel en de werksituatie van bij het internetgebruik bij journalisten, hun journalistieke bronnengebruik en hun deontologische, professionele en vredenheid en werkvoorwaarden van de beroepsjournalist.

en justitie blijken daarentegen nog steeds typisch 'mannelijke' thema's.

Een flexibele werknemer

Werkrooster

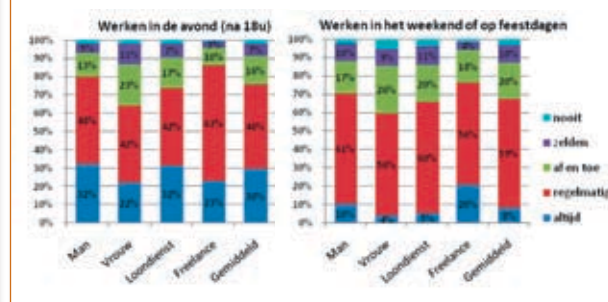
Vijf jaar geleden toonden we al aan dat journalistiek een arbeidsintensief beroep is. De journalisten beweerden dat ze lange dagen werkten, en dat hun werkgevers heel wat flexibiliteit verwachtten. Nu zien we nog steeds dat de werklust opvallend hoog is, al lijkt de situatie licht verbeterd. Journalisten werken gemiddeld 45,5 uur per week, een uur minder dan in 2003. We zien tegelijk een behoorlijke toename van het aantal journalisten met een vast uurrooster (van 31% naar 37%), al blijft het een minderheid. Het aantal journalisten dat in ploeg- of shiftverband werkt blijft ongeveer gelijk op 27%. We zullen verderop zien dat de ontevredenheid over onregelmatige werken dan ook gedaald is.

Ruim driekwart van de journalisten werkt regelmatig of zelfs altijd 's avonds. Twee op drie journalisten werken regelmatig in het weekend of op feestdagen. Het valt daarbij op dat vrouwen minder vaak op zulke onaantrekkelijke tijdstippen werken. Ze vinden dan ook minder dan gemiddeld dat hun beroep weinig tijd vrijlaat voor een sociaal leven (44% vrouwen tegenover 48% gemiddeld). Zij beamen anderzijds wel vaker dan gemiddeld de stelling dat journalistiek een gezin moeilijk te combineren vallen (48% tegenover 41%).

Freelancers hebben per definitie meer vrijheid om hun werkuren te kiezen, maar dat betekent allerminst dat zij hun avonden of weekends vrijhouden. Driekwart van de freelancers werkt regelmatig in het weekend. Een op vijf zelfs altijd; dat is vier keer zo veel als journalisten in loondienst. Freelancers werken ook vaker 's avonds: 86% doet dat regelmatig, tegenover 74% van de journalisten in loondienst. Freelancers hoeven dat door hun zelfstandigheid echter niet altijd te doen. Dat kan verklaren

waarom procentueel meer loontrekkende journalisten (32%) dan freelancers (23%) elke dag na 18u doorwerken.

Grafieken 3 en 4: werken in de avond, en werken in het weekend of op feestdagen

Compensaties

Ruim vier op de tien journalisten in loondienst (42%) worden niet vergoed voor onregelmatige uren of voor overuren. 47% krijgt compensatieverlof, al kan een kleine helft daarvan dat niet volledig opnemen. Net geen 3% wordt financieel vergoed voor zijn flexibele houding, 8% krijgt een combinatie van geld en verlofdagen. Als we alleen kijken naar de weinige journalisten in loondienst die meer dan 70 uur per week werken, valt het op dat zij daar meestal niet voor vergoed worden.

Werkplek

Journalisten werken voornamelijk op de redactie: de grootste groep (43%) zit er regelmatig, meer dan een derde (35%) werkt er zelfs altijd. Bijna zes op tien journalisten (57%) doen minstens regelmatig veldwerk. Anderzijds komt één journalist op vijf zelden of nooit buiten. 38% van de journalisten werkt regelmatig of altijd thuis. Het zal niet verbazen dat die laatste groep vooral uit freelancers bestaat.

Leven naast de journalistiek

Gezinsituatie

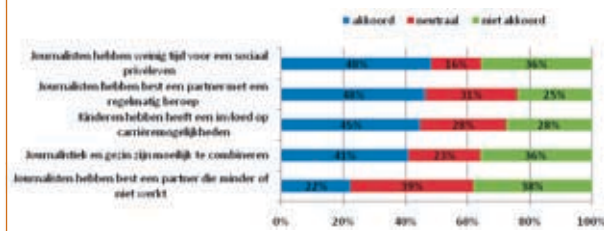
We zouden kunnen vermoeden dat freelancers op zoek gaan naar stabielere thuisstructuren om de minder voorspelbare werkomstandigheden op te vangen. Ze werken tenslotte vaak thuis, zoals we net zegden. De cijfers spreken dat vermoeden echter tegen. Zo zien we dat de gezinsituatie van freelancers niet significant verschilt van die van loontrekkende journalisten: ze zijn even vaak alleenstaand (14% van de journalisten), gehuwd (44%), of gescheiden (3%). Alleen het aandeel freelancers dat niet samenwoont met de partner is opvallend groter (14% tegenover 6% van de journalisten in loondienst). Freelancers schijnen het in vergelijking met loontrekkende journalisten ook niet zo belangrijk te vinden dat hun partner een re-

gelmatig beroep heeft (42% tegenover 49%). Parallel daarmee zien we dat vrouwen dat ook minder belangrijk vinden dan mannen (44% tegenover 50%).

Werk versus privéleven

We zouden daaruit kunnen afleiden dat mannelijke journalisten sneller hun gezinsleven op de tweede plaats zetten dan hun vrouwelijke collega's. Dat lijkt te worden bevestigd door het antwoord op de vraag of het hebben van kinderen een invloed heeft op de carrièremogelijkheden. Maar liefst 62% van de vrouwen is het daarmee eens, tegenover 38% van de mannen. Bij de stelling dat journalistiek en een gezinsleven moeilijk te combineren zijn, zien we een gelijkaardig antwoordpatroon: bijna een tiende meer vrouwen (48%) dan mannen (39%) sluit zich er bij aan. Nagenoeg de helft (48%) van de journalisten is het eens met de uitspraak dat journalisten weinig tijd hebben voor een sociaal privéleven. Daar zien we geen verschil tussen de statuten of tussen de geslachten, wat er op wijst dat het een vrij algemene problematiek is.

Grafiek 5: uitspraken over het privéleven van de journalist (cijfers voor alle journalisten samen)

Loon naar werk?

Netto maandelijks inkomen

We zien dan weer wel een verschil tussen de geslachten wanneer we vragen of het klopt dat journalisten het best een partner hebben die minder of niet werkt; een kwart van de mannen vindt dat, tegenover 15% van de vrouwen. Een mogelijke verklaring voor dat verschil is het lager gemiddeld maandinkomen van vrouwelijke journalisten; zij verdienen maandelijks ruim 280 euro minder dan hun mannelijke collega's, die op hun beurt ongeveer 80 euro meer verdienen dan het gemiddelde van 2020 euro. Het loonverschil is ten opzichte van vijf jaar geleden verhoudingsgewijs even groot gebleven.

Dat vrouwen minder verdienen kan voor een belangrijk deel verklaard worden door drie factoren: vrouwen in de journalistiek zijn gemiddeld jonger, werken gemiddeld minder uren per week, en bekleden minder vaak een topfunctie. Elk van die drie factoren maakt dat een journalist minder verdient.

Tabel 2: gemiddeld netto inkomen van journalisten

	gemiddeld maandinkomen
Algemeen	2020 euro
Man	2099 euro
Vrouw	1817 euro
Journalist in loondienst	2031 euro
Freelancer	2014 euro

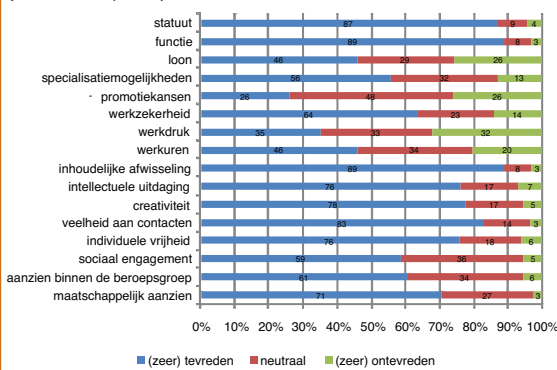
Tegemoetkomingen

Een grote meerderheid van de journalisten (83%) krijgt naast het loon ook een of meer extralegale voordelen of tegemoetkomingen. Bijna twee derde van de journalisten heeft een groeps- of hospitalisatieverzekering, zes op de tien hebben een gsm van het werk op zak. Vier op tien krijgen tariefvoordelen voor telecommunicatie (zoals internet- of gsm-kosten). Telkens ongeveer een derde van de journalisten rijdt rond met een bedrijfswagen, heeft een computer voor thuisgebruik of ontvangt een forfaitaire onkostenvergoeding. Een vijfde van de journalisten krijgt maaltijdcheques, een even grote groep ontvangt geschenken of geschenkcheques.

Tevreden journalisten

Over het algemeen ligt de jobtevredenheid onder Vlaamse beroepsjournalisten relatief hoog. Op elk van de in grafiek 6 opgesomde thema's is de groep journalisten die (zeer) tevreden is groter dan de groep die (zeer) ontevreden is. Enkel met betrekking tot de promotiekansen houden beide groepen elkaar in evenwicht. Vooral de inhoudelijke afwisseling in het werk, de veelheid aan sociale contacten en de creatieve aspecten van het werk dragen bij tot een hoge beroepstevredenheid. Net als in 2003 tonen de Vlaamse beroepsjournalisten zich het meest ontevreden over de werkdruk, hun promotiekansen en hun loon. De ontevredenheid over de werkzekerheid is echter gedaald van 26% in 2003 naar 14% in 2008. Ook het ongenoegen over de vele en/of onregelmatige werkuren ligt met 20% negen procentpunten lager dan in 2003.

Grafiek 6: Beroepstevredenheid van de Vlaamse beroepsjournalist (in %)

Opmerkelijk is dat we inzake jobtevredenheid weinig significante verschillen vinden tussen de zelfstandige beroepsjournalisten en diegenen die in loondienst werken. Freelancers zijn weliswaar duidelijk minder tevreden over hun statuut (13% toont zich hierover (zeer) ontevreden), maar dit heeft blijkbaar geen weerslag op hun algemene beroepstevredenheid. Enkel het gebrek aan promotiekansen en de werkonzekerheid, twee zaken die het freelancestatuut met zich meebrengt, speelt de zelfstandige beroepsjournalisten duidelijk meer parten dan de journalisten in loondienst. Verder zijn drie op de tien freelancers ook (zeer) ontevreden over hun inkomen en de werkdruk, maar daarin verschillen ze niet significant van hun loontrekkende collega's.

COMMUNAUTAIR VERHAAL DOET SOMMIGEN GRENZEN Overschrijden

Gaat de pers in het politiek-communautaire verhaal haar boekje te buiten, zoals sommigen beweren? Zijn we te weinig afstandelijk en te veel gefocust op de eigen gemeenschap? En verschillen de Vlaamse en Franstalige media van elkaar wat dit betreft? De Journalist vroeg Paul Geudens, commentaarschrijver van Gazet van Antwerpen, om zijn analyse.

Paul Geudens

(Foto GVA)

Is de pers neutraal?

Natuurlijk niet. Voor zover honderd procent neutraliteit en objectiviteit al kunnen bestaan. Alleen al door de selectie van het nieuws bekennen we kleur. Ook kunnen individuele politici en partijen soms op meer mededogen, begrip, belangstelling en dies meer rekenen dan andere.

Dat kan tot rare bochten leiden. Ik denk aan Guy Verhofstadt tijdens zijn eerste ambtsperiode als eerste minister. Hij verkeerde in een permanente staat van genade vanwege de pers. Na 2003 veranderde dat. De premier kon niets goeds meer doen. De verkiezingsresultaten waren navenant. Nochtans ging het om dezelfde persoon, van dezelfde partij, met dezelfde vier coalitiepartijen.

Van waar die plotse ommekeer in de journalistieke benadering van Guy Verhofstadt? Verandert hij permanent? Of evolueren de media? Bestaat er zoiets als modeverschijnselen in de Belgische pers? Want Verhofstadt is zeker geen uniek fenomeen. Ik denk aan de gloriëtijd van Steve Stevaert. Het is duidelijk dat sommige politici – voor een tijdje – zich veel meer kunnen veroorloven dan anderen.

Yves Leterme maakt nu ongeveer hetzelfde mee in omgekeerde richting. Is hij wel de juiste persoon voor het premierschap? Kan hij het wel? In Franstalig België gaat men verder. Het CD&V-boegbeeld heeft er de reputatie van baarljke duivel die het land regelrecht naar de ondergang leidt. Bart De Wever is nóg erger. Een gevolg van de berichtgeving in de media. Beide politici worden, om het voorzichtig uit te drukken, niet altijd objectief benaderd.

Moet de pers neutraal zijn?

In de berichtgeving moeten minstens neutraliteit en objectiviteit worden betracht. Uit commentaarstukken dan weer mag en moet een duidelijke mening blijken. Niemand zit op eenheidsworst te wachten. Pluraliteit van en in de media is een van de belangrijkste pijlers van een democratische samenleving.

In dat opzicht valt het in ons land nogal mee. Persorganen zijn in België vrij onafhankelijk. Veel onafhankelijker alleszins dan enkele decennia geleden toen elke krant duidelijke bindingen had met een of andere zuil. Dat is vandaag niet meer het geval.

Is alles dan toegelaten?

Nee. De journalistieke deontologie verplicht ons om de lezer, de kijker, de luisteraar, zo volledig mogelijk te informeren. Dat houdt

in dat we van elke medaille de keerzijde laten zien. Toegepast op de actualiteit van het jongste jaar: dat we ook Franstalige stemmen laten horen. Desnoods kunnen we die laten gepaard gaan met kritische duiding en commentaar, maar dan liefst duidelijk gescheiden van de feitelijke berichtgeving. De feiten zijn heilig. Dat was mijn eerste les in journalistiek, en dat principe geldt nog steeds.

Gaan we uit de bocht?

Iedereen maakt fouten en uitsluiers. Bovendien is het zo dat we in een tijd leven dat 'emotie' steeds belangrijker wordt in de berichtgeving. Dat resulteert soms in sensationele koppen die niet altijd even goed de lading dekken.

De staats hervorming is niet de meest sexy materie. Om ze toch aantrekkelijk voor te stellen, om van bijvoorbeeld de financieringswet een malse sappige biefstuk te maken, worden verklaringen uitvergroet die het eigenlijk niet verdienen. Daar maken we ons allemaal schuldig aan.

In Franstalig België is dat fenomeen erger dan in Vlaanderen. De manier waarop pakweg figuren als Leterme en vooral De Wever worden voorgesteld, is niet meer ernstig te noemen. Het jongste jaar zijn er op dat stuk betreurenswaardige mediatieke uitpattingen geweest. De voorzitter van de N-VA opvoeren als de man die het dop- en ziekenkasgeld van de Franstaligen van het ene op het andere moment wil afnemen, is niet ernstig en zelfs gevaarlijk. Dat De Wever doodsb bedreigingen krijgt, mag iemand die de Franstalige media een beetje volgt niet verwonderen.

De Vlaamse zenders en kranten zijn zeker niet perfect, maar toch heel wat voorzigtiger. Iemand als Olivier Maingain heb ik hier nooit weten beschrijven als een Servische militieleider en volkszuiveraar. Bart De Wever viel die bedenkelijke eer wel te beurt. Mogen we dan schrikken als de een of andere gek meent het recht in eigen handen te moeten nemen?

Conclusie

Politici en journalisten leven niet in een ivoren toren. Ze mogen, moeten luisteren naar de gevoelens die aanwezig zijn in een samenleving. Dat er in Vlaanderen een groeiende vraag is naar meer autonomie blijkt zowel uit de partijprogramma's als uit de nieuwsberichten en -duiding. Dat in Franstalig België een verlatingsangst heerst resulteert terecht in meer media-aandacht voor communautaire meningsverschillen. Maar er zijn grenzen. En die zijn het jongste jaar een paar keer spectaculair overschreden.

HET NIEUWE ONDERWIJSLANDSCHAP JOURNALISTIEK IN VLAANDEREN

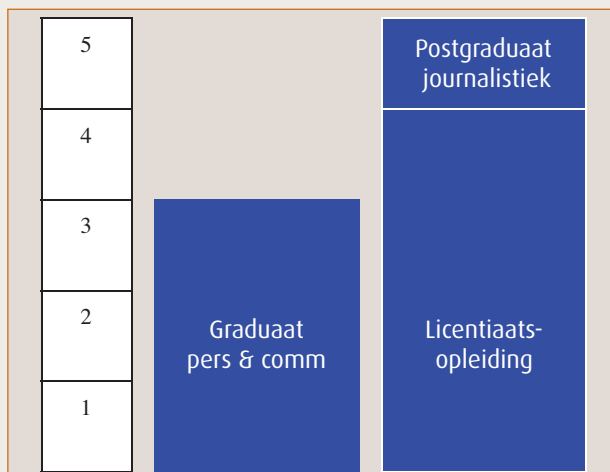
Luc van Doorslaer

Journalistiek studeren in Vlaanderen: welke opleidingen kunnen daarvoor zoal dienen? De gemiddelde journalist slaakt bij die vraag wellicht eerst een diepe zucht slaken en antwoordt vervolgens: "Veel te veel!" Die reactie is begrijpelijk, maar niet (meer) helemaal terecht. Als we even abstractie maken van alle privé-initiatieven (avondschool en dies meer) en ons beperken tot het officiële gesubsidieerde dagonderwijs, dan blijkt het landschap sinds de bachelor-master (bama)-hervorming helemaal niet zo onoverzichtelijk.

Het was dan ook even schrikken toen ik het artikel las over het profiel van de beroepsjournalist in het juli-nummer van *De Journalist*. In het gedeelte over de opleidingen staan namelijk een aantal onduidelijkheden en zelfs fouten die niet van aard zijn om de verwarring weg te nemen. Zo zullen de collega's van het vroegere hoger onderwijs korte type niet blij zijn dat ze helemaal niet in de tabel van de onderzoekers voorkomen. Zo wordt bijvoorbeeld ook gesteld dat de vroegere postgraduaatsopleidingen journalistiek nu 'professionele masters' zouden zijn, een term die helemaal niet bestaat in Vlaanderen en zelfs een contradictio in terminis is (masters zijn hier per definitie academisch). Zonder afbreuk te willen doen aan de waarde van de rest van de profielstudie, is het jammer dat de Gentse collega's hier eerder onzorgvuldig tewerk zijn gegaan.

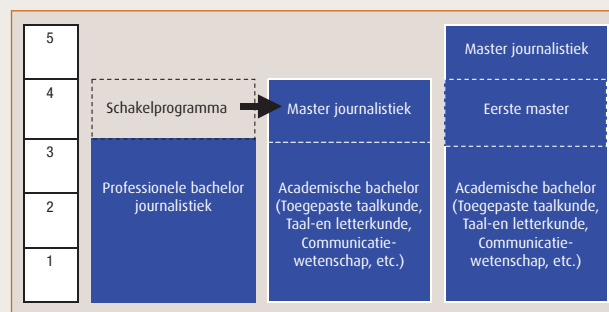
Hoe het was

Al in de jaren negentig van de vorige eeuw (onder toenmalig minister Luc van den Bossche) werden, in samenwerking met het beroepsveld, een beroeps- én een opleidingsprofiel voor journalistiek uitgetekend. Voor het eerst werd een academische opleiding in de journalistiek in het vooruitzicht gesteld, maar het heeft geduurd tot de bama-hervorming voor die er ook daadwerkelijk gekomen is. Al in die vroege fase werd zo'n opleiding journalistiek voorbehouden voor het studiegebied Toegepaste Taalkunde (behorend tot het toenmalige hoger onderwijs van het lange type). In een tussenperiode werden binnen dat studiegebied wel postgraduaatsjournalistiek ingericht (een 'vijfde jaar' voor licentiaten uit verschillende richtingen). Daarnaast bestonden ook niet-academische graduaatsopleidingen (korte type) zoals Pers & Communicatie.

Hoe het is

De geleidelijke invoering van het bama-systeem is sinds 2007 voltooid. Er bestaan nu **twee diploma's journalistiek**: een professionele bachelor journalistiek (drie jaar) of een master journalistiek (vierde jaar volgend op een academische bachelor). In de praktijk werken vele studenten eerst een eerste master af en halen dan met journalistiek een tweede masterdiploma.

1. de **professionele bachelors journalistiek** zijn een afstudeerrichting, het is in principe niet de bedoeling dat je nadien nog verder studeert. Deze opleidingen worden ingericht door verschillende hogescholen in Vlaanderen. Een overzichtslijst is te vinden op www.fondspascaldecroos.org/organisaties/opleidingen/bachelors; zie ook www.journalist.be/diensten/opleidingen voor contactgegevens. Wie nadien van een bachelor journalistiek toch wil overstappen naar een master journalistiek, kan dat, maar moet dan wel eerst een extra jaar volgen, een zogenaamd schakelprogramma (wegens de overgang van een professioneel naar een academisch curriculum).
2. de **masters journalistiek** bouwen voort op een academische bachelor. Zij worden ingericht binnen het studiegebied Toegepaste Taalkunde, maar ook in nauwe samenwerking met de afdelingen Communicatiewetenschap van de betrokken universiteiten. Aangezien het hier gaat om academische opleidingen, moeten zij beantwoorden aan alle eisen zoals gesteld aan andere masters. Tegelijkertijd proberen ze voor de professionele component een belangrijke plaats in te ruimen, omdat ze ook beroepsvoorbereidend willen zijn (zoals bijvoorbeeld ook bij een master Tandheelkunde). Hoewel ze ingericht worden aan (vroegere) hogescholen, worden ze tegelijkertijd volop geïntegreerd in de universiteiten. In Vlaanderen worden vandaag drie masters journalistiek georganiseerd, twee in Brussel en één in Antwerpen:

- aan de Erasmushogeschool Brussel, deel van de associatie van de VUB (zie www2.ehb.be/nl/content/muziek-ma);
- aan de HUB, deel van de associatie K.U. Leuven (zie www.hubrussel.be/eCache/HUB/9/372.html);
- aan Lessius Antwerpen, eveneens deel van de associatie K.U. Leuven (zie www.lessius.eu/journalistiek).

Gent organiseert geen eigenlijke master journalistiek, maar biedt wel journalistiek aan als afstudeerrichting binnen een master communicatiewetenschappen (zie www.opleidingen.ugent.be/studiegids/2008).

Het nieuwe onderwijslandschap journalistiek toont aan dat het eigenlijk geen zin meer heeft om de grote scheidslijn

in het hoger onderwijs te trekken tussen hogescholen en universiteiten (zoals in de volksmond, maar ook in de journalistiek nog vaak gebeurt). Die terminologie is achterhaald door de bama-hervorming. De nieuwe scheidslijn die de hervorming getrokken heeft, is die tussen bachelor- en masteropleidingen (vandaar ook de benaming 'bama').

Luc van Doorslaer is doctor in de Letteren. Hij leidt de master Journalistiek van Lessius Antwerpen en de KU Leuven. Bovendien werkt hij als zelfstandig tv-journalist, vroeger voornamelijk voor de VRT, sinds enkele jaren voor VT4 en Prime.

Reacties en vragen zijn welkom op: luc.vandoorslaer@lessius.eu

SCHEEF BEKEKEN

"In de Tour rijden voor de radioverslaggeving maar twee Fransen, een Nederlander en ik mee, zo druk is het dus niet. Het grote gevaar zijn de werkelijk tien-tal-len motoren met fotografen: die zorgen soms voor een echte rodeo."

Carl Bertelee, 'man op de motor' in de Tourverslaggeving van de VRT, in Humo van 29 juli 2008

"Als de renners even moeten plassen en nadien weer bij het peloton willen aansluiten, dan komen ze weleens even in het wiel hangen, maar dat vind ik logisch. En bergop... Als ik zie dat iemand als Steegmans uit de bus moet lossen, tja, dan pak je hem even voor honderd meter mee, hè."

I(bi)dem

"Wat ze doet is eigenlijk van geen tel. Als ze maar iets doet. Britney brengt ons nu eenmaal veel geld op."

Papparazzo Owen Biny in Telefacts Zomer (VTM) van 31 juli 2008

"Vroeger kon iedereen voor regiobladen schrijven. De secretaris van een voetbalploeg kon de resultaten van een match insturen, of de penningmeester van een kaartclub schreef zelf een verslag over zijn kaartclub. Daardoor was regiojournalistiek nogal emotioneel en persoonsgebonden. Gelukkig evolueert dat. Er zijn nu veel regiojournalisten die een pen kunnen hanteren. Dat tilt de regiojournalistiek naar een hoger niveau."

Regiojournalist Rudi Ailliet (De Weekbode, Het Nieuwsblad) in Scoop (magazine van de studen-

ten journalistiek aan de Gentse Arteveldehogeschool) van juni 2008

"Wij hanteren de regel van de vier E's: Eerst in de markt, Exclusief, Eerlijk en Emotioneel. Die vierde E, het emotionele aspect, dat is de moeilijkste. Daar speelt je ervaring een rol, denk ik. Ik moet kunnen inschatten hoe een verhaal een impact heeft op de lezer. Iedere week opnieuw. Je zou het als volgt kunnen zeggen: ik ben de mensen. (...) Ik speel soms een toneelstukje op de redactie. Dan leg ik de nieuwe cover op mijn bureau en dan loop ik daar zozegd achteloos langs. Om te kijken of ik hem zou kopen als hij zo in de winkel zou liggen."

Ilse Beyers, hoofdredactrice van Dag Allemaal, in Het Belang van Limburg van 26 juli 2008

"De waarheid, beste lezer, laat zich niet minnelijk schikken. Ook niet met een 'commerciële deal'."

Dag Allemaal legt op 5 augustus uit waarom het blad blijft berichten over Wendy Van Wanten

"Het is misschien wat ongebruikelijk, maar iedereen weet dat de premier een bijzonder geëngageerd sportliefhebber is. En mensen lezen dat nu eenmaal graag."

Woordvoerder Peter Poulussen verantwoordt in Knack van 20 augustus 2008 waarom Yves Leterme ondanks de crisis een sportcolumn schrijft in Het Laatste Nieuws en La Meuse

"Ik laat me niet meer afleiden door wat er in de kranten staat. Dat is al

maanden zo. Ik krijg van mijn medewerkers een overzicht. Maar zelf lees ik ze niet meer, nee."

Federaal premier Yves Leterme (CD&V) in Dag Allemaal van 15 juli 2008

"Van de achturedag hebben we hier nog nooit gehoord. Zeker als er crisis in de lucht hangt, kloppen wij enorm lange dagen. Onze beloning is dat we het grote voorrecht genieten om toe te kijken vanop de eerste rij."

Johny Vansevenant (VRT-radio) in Het Belang van Limburg van 16 juli 2008

"Kijk begin augustus maar goed uit met 'groot nieuws'. Ooit heette dit 'de pruimentijd', toen kinderen gedichten leerden als 'Jantje zag eens pruimen hangen'. 'Pruimen' zijn nu de metafoor voor primeurs: unieke, belangrijke en spectaculaire nieuwsberichten die slechts één medium heeft. Vroeger moesten die ook juist zijn. Nu niet meer."

Walter Pauli stoort zich in De Morgen van 6 augustus 2008 aan twee zomerse 'primeurs' waarmee (andere) media uitpakten (het vermogen van koning Albert en de vertrekpremie van Fortis-ceo Verwilt)

"Onze krant heeft vrijdagavond wellicht te snel conclusies getrokken."

Jan Segers van Het Laatste Nieuws nuanceert de berichtgeving in zijn krant over een bod van 50 miljoen euro dat koning Albert op een Toscaanse villa zou hebben uitgebracht (in Knack van 6 augustus 2008)

CIM-CIJFERS: NIEUWSFEIT OF COMMERCIEEL INSTRUMENT ?

Jonas Truwant

Er zijn drie soorten leugens: *lies*, *damned lies* en *statistics*. Het gevleugelde woord heeft vandaag niets aan kracht ingeboet. Want als we enkel voortgaan op de CIM-statistieken die de meeste media over zichzelf publiceren, boeken kranten kwartaal na kwartaal vooruitgang en bereiken ze steeds meer en bovendien jongere lezers. Relevante informatie of zuivere reclame?

Eén keer per jaar maakt het CIM (Centrum voor Informatie over de Media) de bereikcijfers van de pers bekend. Daaruit blijkt hoe vaak elke krant verkocht en gelezen wordt en hoe de gemiddelde lezer van elke krant eruit ziet. Jong of oud? Man of vrouw? Hoog opgeleid of niet?

Veel doet het CIM niet met die cijfers. De vzw, die de media, reclameagentschappen en adverteerders samenbrengt, beperkt zich immers tot het uitvoeren van de survey, het verwerken van de resultaten en het ter beschikking stellen van de cijfers. De interpretatie van de cijfers laat ze over aan adverteerders, bestuurslui uit de mediasector en journalisten. En dat leidt al eens tot uiteenlopende artikelen en krantenkoppen. Terwijl *De Tijd* in 2007 bijvoorbeeld 'Kranten verliezen lezers' kopte, pronkte in *De Morgen* 'Kranten zijn in topvorm' boven een artikel over dezelfde cijfers.

Verleidingsspel

Bij het CIM tilt men niet zwaar aan die uiteenlopende interpretaties. "We spreken daar eigenlijk nauwelijks over", zegt Stef Peeters, de algemeen directeur van het CIM. "Enkel als er echt manifeste fouten gepubliceerd worden, reageren we. Meestal wordt er maar een selectieve lezing van de cijfers gepubliceerd en – eerlijk gezegd – daar dienen die cijfers ook voor. Het zijn instrumenten in het spel van verleiding en onderhandeling in de advertentiewereld. De bron is betrouwbaar en de leden van het CIM mogen de cijfers volgens eigen inzicht gebruiken. De markt corrigeert zelf wel de misbruiken of het ongeloofwaardig gebruik ervan."

Volgens Pol Deltour, nationaal secretaris van de VVJ, is de berichtgeving over de CIM-cijfers een oud zeer op de meeste redacties. Deltour volgt de redenering van Peeters niet. "Er worden twee dingen door elkaar gehaald. Akkoord dat de uitgevers de CIM-cijfers uitspelen in hun onderhandelingen met de adverteerders. Dat is een commerciële optie, waarvoor CIM inderdaad is opgericht. Maar dat betekent nog niet dat die cijfers in dezelfde commerciële logica in de krant zelf worden geplaatst. Het publiek blijft recht hebben op correcte informatie, ook over de lees-, kijk- en luistercijfers van de media. En redacties hebben dan ook de taak er zo objectief mogelijk over te berichten."

Het CIM van zijn kant voelt zich niet geroepen om over die objectiviteit te waken door zelf de cijfers toe te lichten en te analyseren. "De rol van het CIM is al bij al beperkt", beklemtoont Stef Peeters. Volgens de eigen website van de vereniging "stelt het CIM zich tot doel zijn leden op permanente en regelmatige basis binnen de kortst mogelijke termijn nauwkeurige en betrouwbare gegevens te leveren die noodzakelijk zijn voor de objectieve weergave en de optimalisering van de reclamebestedingen in België." Peeters vult aan: "Onze leden zijn best in staat om zelf hun analyses

te maken. Het CIM ziet er enkel op toe dat er geen manifest misbruik wordt gemaakt van de cijfers, daar houdt het op."

Champagne

Op 'manifest misbruik' van de cijfers konden we de Vlaamse kranten de voorbije zes jaar niet betrappen. Maar dat de berichtgeving over de CIM-cijfers regelmatig bijgekleurd wordt, valt moeilijk te ontkennen. Dat blijkt uit een analyse van artikelen die tussen 2002 en 2007 in de Vlaamse dagbladen verschenen zijn.

Zo valt op dat de kranten in het algemeen meer aandacht besteden aan de CIM-cijfers als ze goede resultaten kunnen voorleggen. Omgekeerd neemt de berichtgeving af als de kranten klappen krijgen.

Andere cijfers bevestigen die tendens. In 2007 bracht een groei van 4,1 procent voor *De Morgen* en een groei van 7,2 procent voor *Het Belang van Limburg* beide kranten ertoe om telkens drie artikelen aan die cijfers te wijden. *Het Laatste Nieuws* spande echter de kroon in 2004. De krant haalde toen voor het eerst meer dan één miljoen lezers, en dat werd niet alleen met champagne gevierd, maar ook met vijf artikelen over het CIM-resultaat.

Naast het aantal artikelen blijken ook de lengte en de plaats ervan samen te hangen met de resultaten van de krant. Van de 25 langste berichten, verschenen er twintig in een krant die zijn lezersbereik zag stijgen. Ook de voorpagina is in negen van de tien gevallen pas bereikbaar als de krant met mooie cijfers kan uitpakken. Bij positieve resultaten vinden we de helft van de artikelen terug op de eerste twee pagina's. Als de resultaten tegenvallen, is de helft van de CIM-berichtgeving pas terug te vinden vanaf pagina 11 van de krant.

Na een slecht jaar werd de berichtgeving soms ook naar het economiekatern verbannen. Op die manier krijgen veel minder lezers de slechte cijfers onder ogen. Bovendien kun je het nieuws dan vanuit een andere invalshoek bekijken. Toen *De Standaard* 5,7 procent achteruitging, belandde het CIM-artikel in 2007 op de economiepagina's en zoomden de kop en de onderkop in op het bedrijfsnieuws: "Krantengroep Corelio nummer één in België. Corelio, de uitgever van onder meer *De Standaard*, blijft de grootste uitgever van het land".

Er worden nog trucjes toegepast om een positieve boodschap goed over te brengen. Zo komt uit het onderzoek naar voren dat de keuze van de krantenkoppen in grote mate samenhangt met het resultaat van de bereikcijfers. Een goede prestatie wordt benadrukt door de naam van de krant in de titel op te nemen. Ook andere verwijzingen naar de eigen krant, zoals 'Uw krant', 'Onze krant' en 'De krant van één miljoen', komen vaker voor als het dagblad mooie cijfers kan voorleggen. Daarnaast blijken ook sprekende cijfers ('1.060.000 lezers'), ronde percentages ('10 procent') en rangtelwoorden ('de derde krant van Vlaanderen') het goed te doen. Nog opvallend: goede prestaties worden veel vaker anoniem gepubliceerd. Op die manier wil men wellicht duidelijk maken dat de goede cijfers aan de hele redactie te danken zijn. Óf alleen aan de hoofdredacteur, want ook die kruipt

opvallend meer in zijn pen als de krant een goed resultaat geboekt heeft.

Eigen klemtonen

VVJ-secretaris Pol Deltour vindt het normaal dat verschillende kranten elk een ander verhaal brengen rond dezelfde cijfers. "Je kunt niet verwachten dat kranten de CIM-cijfers letterlijk en integraal publiceren. Eigen invalshoeken en klemtonen moeten kunnen. Daarmee doet men de waarheid nog geen geweld aan, en van deontologische fouten wil ik dan ook zeker niet spreken."

Toch heeft Deltour een dubbel gevoel bij de CIM-berichtgeving. "De gepubliceerde CIM-cijfers liegen dan misschien niet, maar de sfeer blijft meestal heel marketinggericht. Vooral het gebrek aan continuïteit in de publicatie van de cijfers is soms ergerlijk. Van twee dingen één: als je CIM-cijfers geeft, erken je het belang van die resultaten en vind je dat de lezer recht heeft op die informatie. Maar dan moet je ze ook geven als het minder goed gaat met de krant."

CIM-directeur Stef Peeters ziet geen been in het feit dat de positieve resultaten uitgegroot worden en de minder goede cijfers op de achtergrond blijven. Hij relativeert ook de waarde van een onderzoek over uitsluitend krantenartikelen met betrekking tot CIM. "Voor ons en voor de professionele reclamemarkt is wat in de dagbladen verschijnt immers secundair. Veel belangrijker is wat gepresenteerd wordt op professionele symposia of wat gepubliceerd wordt in de professionele pers, zoals *PUB* en *Media Marketing*, om de eigen uitgaven van media-agentschappen en reclameregies niet te vergeten."

De adverteerders en reclamebureaus zullen zich dus niet zo snel laten misleiden, betoogt Peeters. Maar dat maakt na-

tuurlijk de rekening van de doorsnee burger nog niet. Die heeft geen abonnement op vakbladen en verkiest een dagje zee boven symposia. Daarmee blijft de lezer toch nog altijd aangewezen op de informatie over zijn krant die zijn krant zelf zo goed is te willen geven.

De auteur was student van de Master Journalistiek, optie Gedrukte en Online Media, Erasmushogeschool Brussel. Dit artikel is de neerslag van zijn praktische masterproef. Voor het onderzoek werden 64 artikelen van het persagentschap Belga, alle 10 toen nog bestaande krantentitels en 4 krantenwebsites geanalyseerd. De onderzochte periode is oktober 2002 tot en met september 2007; telkens werd de maand geselecteerd waarin het CIM zijn jaarcijfers bekendmaakte

HOE VERKOOP JE SLECHT NIEUWS ?

Hoe camoufleren kranten de CIM-cijfers als die maar weinig goed nieuws voor hen in petto hebben? Vijf slecht-nieuws-strategieën op een rij.

1. Stel de geldigheid en methodologie van de cijfers in vraag

Bijvoorbeeld: "Dit soort onderzoeken moet je voorzichtig interpreteren. [...] In tegenstelling tot de verkoopcijfers is het geen exacte meting, maar een bevraging van mensen. Daardoor ligt de foutenmarge veel hoger." (*DS 16/09/03 | -7,2%*)

Of nog: "In de vorige enquête vroeg de CIM naar de krant die op zaterdag gelezen werd. Voortaan stelt het vragen over het lezen op maandag. Wij verkopen meer op zaterdag dan op maandag." (*DT 16/09/04 | -10,9%*)

2. Geef cijfers selectief weer

Bijvoorbeeld: "Het totale aantal krantenlezers in Vlaanderen is dit jaar met 1,5 procent gestegen tot 2.889.000, maar tegelijk worden er minder kranten verkocht (min 2 procent). [...] *De Morgen* verliest 13.000 lezers (min 5,8 procent) tot 213.000, maar zag de verkoop licht stijgen (plus 0,7 procent)." (*DM 17/10/02 | -5,8%*)

Ook goed: "Voor het tweede opeenvolgende jaar wordt *Het Laatste Nieuws/De Nieuwe Gazet* dagelijks door meer dan één miljoen Vlamingen gelezen. 1.034.100 om precies te zijn." (*HLN 16/09/05 | -2,8% | Nergens werd over die daling geschreven.*)

3. Kies een algemene invalshoek (als iedereen verliest is het eigen verlies minder erg)

Bijvoorbeeld: "Het aantal Vlaamse krantenlezers daalt. Het voorbije jaar lazen nog gemiddeld 2,916 miljoen mensen een

betaalde krant. Dat waren er 66.000, of 2,2 procent, minder dan in het voorgaande jaar. [...] Het aantal lezers van *Het Nieuwsblad/De Gentenaar* daalde ook, maar minder snel dan de markt." (*HNB 16/09/06 | -1,9%*)

Of nog: "De grote Vlaamse kranten [...] winnen aan lezers. Tegelijk daalt het aantal lezers van de kleinere kranten *De Standaard*, *De Morgen* en *De Financieel-Economische Tijd*." (*FET 16/10/02 | -11,4%*)

4. Kies een socio-demografische invalshoek

Bijvoorbeeld: "Na twee jaar van stevige winst telt *Het Nieuwsblad* nu dagelijks 750.000 trouwe lezers, waarbij moet worden vermeld [...] dat uw krant in de jongere lezersgroep van 15 tot 20 jaar opvallend met meer dan 3 procent is gestegen." (*HNB 16/09/04 | -2,9%*)

Ook goed: "Enkel in deze provincie wordt deze krant dagelijks gelezen door gemiddeld 326.900 Limburgers (boven 12 jaar). Dat betekent dat de positie van *Het Belang van Limburg* in de eigen provincie erg sterk blijft: de krant bereikt 47% van alle Limburgers, en 82% van de Limburgse krantenlezers." (*HBVL 16/09/04 | -3,7%*)

5. Kom ludiek uit de hoek

Bijvoorbeeld: "Bij die 750.000 [lezers] zijn er volgens het blauwe mapje 351.000 vrouwen. Een jaar geleden waren er dat bijna 1 procent minder. In één jaar zoveel vrouwen binnengedaan en we worden nog met de dag charmanter! Goeiemorgen dames! Breng ik een eitje bij uw ontbijt, ter aangename kennismaking?" (*HNB 20/09/04 | -2,9%*)

(JT)

1 augustus 2008: nieuwe loonbarema's voor journalisten volgens de oude Dagblad-CAO

Volgens de oude CAO voor dagbladjournalisten – helaas door de uitgevers opgezegd in 1996 – hadden de krantenjournalisten met ingang van 1 augustus aanspraak kunnen maken op een nieuwe indexering van hun wedden. De nieuwe barema's hebben dan wel geen formele geldingskracht meer, met de dagbladuitgevers is niettemin afgesproken dat ze ten indicatieve titel blijven geïndexeerd worden volgens het toen geldende mechanisme. Op die manier behouden deze barema's een belangrijke referentiewaarde qua minimumbeloning in de journalistiek.

De per 1 augustus geïndexeerde barema's zijn te vinden op www.journalist.be / (beroeps)journalist / arbeidsstatuut.

Het zal met de vakantie te maken hebben dat meer dan een beroepsjournalist de jongste tijd zijn officiële perskaart verloor, al dan niet gestolen door een onvriendelijke medemens. Wat te doen?

Doe zo snel mogelijk aangifte van het verlies of de diefstal bij de politie. Laat een attest opmaken dat duidelijk vermeldt dat de officiële perskaart – al dan niet samen met andere documenten of voorwerpen – verloren en desgevallend gestolen werd. Een eigenhandige verklaring in die zin volstaat dus niet.

Bezorg vervolgens een kopie van dit attest aan het VVJ-secretariaat (Lisbeth Moons of Marleen Sluydts): met de post naar Résidence Palace, Blok C, Wetstraat 155, 1040 Brussel, per fax op nummer 02/235.22.72, of via e-mail naar info@journalist.be.

De VVJ stuurt daarna een aanvraag voor een duplicaat naar de FOD Binnenlandse Zaken, die de nieuwe perskaart maakt. Goed om weten: de VVJ/AVBB is verplicht om deze aanvragen te groeperen, zodat het toch enkele weken kan duren vóór de Binnenlandse Zaken met de nieuwe perskaart over de brug komt. Van zodra de VVJ de nieuwe perskaart ontvangt, wordt die doorgestuurd naar de journalist op zijn thuisadres. Kostprijs? Voor beroepsjournalisten die lid zijn van de VVJ is het duplicaat inbegrepen in het lidgeld. Niet-VVJ-leden betalen voor de administratieve verwerking een kostenvergoeding van 60 euro en de prijs van het nieuwe validatievignet op de kaart (25 euro).

Nog dit. Een duplicaat kan ook worden aangevraagd bij wijziging van nieuwsmedium. Of nog wanneer bijvoorbeeld naam of geboortedatum niet correct is afgedrukt.

Sommige VVJ-leden hebben moeite om in te loggen op de online Journalistendatabank van de VVJ/AVBB. Wat is het probleem?

In principe moet een lid van de VVJ/AVBB met zijn gebruikersnaam en login vlot toegang kunnen krijgen tot de online J-databank. In principe, dat wil zeggen als er geen tijdelijke storing op het net is en dies meer.

Voor wie toch moeite heeft om in te loggen, volgen hier enkele tips.

- Uw gebruikersnaam is altijd uw erkenningsnummer. Belangrijk daarbij is dat erkende beroepsjournalisten na de N altijd het cijfer 0 ingeven (en niet de letter O).
- Stagiair-beroepsjournalisten mogen niet vergeten dat ze na de erkenning als beroepsjournalist een nieuw erkenningsnummer krijgen en daardoor automatisch ook een nieuwe gebruikersnaam.
- Ook in het paswoord moet u goed nagaan of het om cijfers of letters gaat. Het verschil tussen de letter O en het cijfer 0 is niet steeds even duidelijk, en dat geldt ook voor de

letter l en het cijfer 1.

- Het is ook mogelijk dat u ooit online uw paswoord heeft veranderd en dan kan u dus niet meer inloggen met het oorspronkelijke paswoord dat u van ons kreeg. Contacteer bij aanslepende ongemakken Lisbeth of Marleen op info@journalist.be.

Belgacom beetje in de knoop met kortingen voor journalisten

Blijkbaar heeft Belgacom iets te snel gecommuniceerd over een nieuwe korting van 20 % die het bedrijf zou toestaan op al haar producten en dit voor alle beroepsjournalisten. Ondanks formele engagementen van twee Belgacom-vertegenwoordigers (zie vorige DJ), zou de korting intern onvoldoende zijn uitgeklaard. We komen hier zo snel mogelijk op terug.

Het 50 %-tarief op vaste telefonie voor krantenjournalisten blijft voor de volledigheid overeind. Maar het is dus wel de uitgever die dit abonnement op zijn naam moet nemen.

Een journalist heeft contact met een getuige die meent de dader van een moord te kunnen aanwijzen maar anoniem wil blijven. Kan Justitie die journalist toch dwingen zijn bron bekend te maken?

Volgens de letter van de Bronnenwet van 2005 is dat in principe niet het geval. Artikel 4 van de wet zegt dat een journalist enkel gedwongen kan worden zijn bron te onthullen wanneer dat "van cruciaal belang is voor het voorkomen van misdrijven die een ernstige bedreiging opleveren voor de fysieke bedreiging van één of meer personen". De term 'voorkomen' is hier belangrijk; voor het achteraf onderzoeken van dergelijke misdrijven kan Justitie het journalistieke bronnengeheim niet doorbreken. Enkel wanneer er een reëel gevaar voor recidivisme zou bestaan, kan eraan gedacht worden de belangen van Justitie toch te laten prevaleren op het bronnengeheim van de journalist. Overigens belet niets Justitie om langs alle mogelijke andere kanalen speurwerk te verrichten naar de betrokkenheid van de genoemde persoon bij de moord.

Kan een hoofdredacteur iemand zomaar een andere plaats of taakomschrijving geven op de redactie?

Het gebeurt in deze tijden van herstructurering en crossmediatisering wel meer: een journalist krijgt van de ene op de andere dag te horen dat hij "iets totaal anders mag doen" op de redactie. Kan dat zomaar? Het uitgangspunt is dat zowel werkgever als werknemer zich aan de arbeidsovereenkomst houdt die tussen beiden bestaat. Toch wordt aanvaard dat een werkgever eenzijdig bepaalde aanpassingen kan doen, wanneer dat nodig blijkt om het bedrijf competitief te houden. Maar de wijziging van 'essentiële' arbeidsvoorwaarden valt daar niet onder: het loon, de arbeidsplaats, de arbeidsduur, de functie, de verantwoordelijkheid. In die context is het nogal belangrijk je journalistieke functie goed te omschrijven: arbeidsrechtelijk is er een breed verschil tussen een 'redacteur' en een 'coördinator', tussen een 'redacteur' en een 'multimediajournalist', of tussen een 'politiek journalist' en een 'journalist' tout court.

Bijkomstige wijzigingen aan de arbeidssituatie of wijzigingen waarmee de werknemer instemt kunnen dus wel. In het andere geval is er een onrechtmatige aanpassing van de arbeidsovereenkomst. Als werknemer kun je dat ofwel aanvaarden, of anderszins inroepen dat er sprake is van een 'impliciet ontslag' en daarvoor de gepaste opzeggingsvergoeding claimen.

DANNY VILEYN (BRUSSEL DEZE WEEK): 'GELUKKIG ALS SCHRIJVENDE MENS'

Jan Backx

Inzake hobby's verbaast confrater Danny Vileyn (°1955) me al-lerminst: lezen en reizen. Natuurlijk, viermaal in India geweest en er nooit één dag ziek geworden, is een *tour de force* een fakir waardig. Maar als het onderwerp 'Brussel' ter sprake komt, bloeit de échte Vileyn open. "Heb je een blad papier voor me, Jan?" In de minuten die volgen schetst Danny me op een cafétafeltje vlakbij de Brusselse Beurs de waanzinnig ingewikkelde hoofdstedelijke toestand. Of ik het heb begrepen? Heu, niet meteen. Maar de essentie is me wél duidelijk geworden: de slangenkuil Broekzele is dé passie van deze *Brussel Deze Week*-redacteur.

Brussel Deze Week is een unicum in ons perslandschap. Nu alle kranten wegens besparingen zijn gekrompen tot postzegelformaat, is *BDW* nog een heuse 'gazet', vorstelijk groot met ruimte voor behoorlijke foto's. En het advertentiekatern van *De Streekrant*, dat in de logistieke coulissen schuilt, is zeker niet verpletterend aanwezig. *BDW* is met een oplage van 68.000 wekelijks gratis verkrijgbaar. Wie het blad wil ontvangen moet zijn vingertje opsteken of naar een verdeelkast lopen. Het weekblad richt zich tot 'de Nederlandkundige Brusselaar', en gaat arm in arm met *Agenda* (78.500 verdeelde exemplaren), het drietalig uitmagazine voor de hoofdstad.

Nederlandkundigen..., raar woord. Dat moet uit een overheidsbrein zijn gekomen. En zo is het ook want *BDW* wordt gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap. Schiet de overheid daarmee niet onder de duiven van de private uitgevers? "Toch niet", zegt Danny Vileyn, "want die groep had weinig of geen belangstelling voor de kleine Brusselse markt. Het initiatief komt bovendien ten goede aan de Brusselaar die het niet breed heeft en geen krant kan kopen."

Danny voelt zich bij *BDW* als een vis in het water. Toch is hij geen geboren Ket. Zijn wieg stond in Torhout, en hij groeide op in de Diksmuidse deelgemeente Keiem, in dezelfde straat als wielrenner Michel Pollentier. "In mijn familie zat een paar mensen dat het tot schooldirecteur heeft geschopt", vertelt Danny. "Ik besloot hun studieadvies te volgen. Meteen mijn eerste stap naar Brussel omdat ik de normaalschool van Torhout te oubollig vond. Ik verzeilde op kot aan de Stalingradlaan: een mansardekamer, 1.000 frank per maand. Ik moest op een stoel staan om uit het dakvenstertje te kunnen gluren en het weinige

extra comfort kwam uit een butaanfles. Als regent Nederlands-Engels-Duits stond ik tussen 1976 en '80 voor het bord in Brusselse scholen. Een problematische tijd: oliecrisis, het spook van de reffectatie... Aangezien ik legerdienst niet zag zitten, trok ik in 1980 als leraar naar Zaïre: twee jaar in een schooltje, geleid door de nonnetjes van Vorselaar, middenin het regenwoud. Twee uurtjes elektriciteit per dag was het maximum. Een pater onderhield radiocontact met de buitenwereld en de post kwam heel onregelmatig toe met een bootje. Terug in België

gooide ik het roer om. Ik ging opnieuw studeren: pol & soc in Leuven. Mijn brave pa, een bouwvakker, fatsoeneerde mijn deels onbewoonbaar kot, in een schilderachtig beluik, nabij het station. In die entourage werd ik raar genoeg tot de journalistiek geroepen. 't Was 1987, de pre-gsm tijd. De burens kregen telefoon: "Danny, 't is uwe pa!" Bleek dat vader was gecontacteerd door iemand van *Het Nieuwsblad*, die aan het scouten was naar nieuwe medewerkers. Of ik correspondent in Diksmuide wou worden? Hemeltje nee! Ik sprak het woord Brussel uit. De zaak was meteen beklonken want Brusselse correspondenten waren àltijd welkom. Ik behaalde mijn universitair diploma en schimde voor *Het Nieuwsblad* twee jaar lang de hoofdstad af."

"In '89 stapte ik als freelancer over naar de gewestelijke redactie van *Het Laatste Nieuws*. Er volgde een vast contract en ik bleef er negen jaar. Eind 1998 stapte ik over

naar *Brussel Deze Week*. We zitten nu in het mooi gerestaureerde Flageygebouw en delen dat met *TV Brussel* en *FM Brussel*. Intussen is er ook een portaal-site: brusselnieuws.be. Het multimediale tijdperk. Gelukkig kan ik mijn journalistieke verslaving helemaal uitleven als schrijvende mens. Ik heb geen enkele ambitie om mezelf als journalist op tv te zien. De toevallige onderwerpen doe ik het liefst, naast mijn constante, de Brusselse politiek, die ik al 21 jaar volg."

Enkele maanden geleden ging Danny als vertegenwoordiger van de magazinepers zetelen in het VVJ-bestuur. "Hopelijk kan mijn ervaring een steentje bijdragen aan de werking van de VVJ", zegt hij. "Momenteel wordt er bijvoorbeeld veel gepraat over crossmediale samenwerking. Ik bekijk dat pragmatisch: de nieuwe technieken bestaan, nu is het zaak er verstandig mee om te gaan."

Danny Vileyn: een dosis extra ervaring in de VVJ-bestuursraad. (Foto Frank Ide)

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de heer Walter Meeuws, voetbaltrainer, tegen *Voetbalmagazine* en de heer Peter 'T Kint, journalist

Met een verzoekschrift, gedateerd op 27 maart 2007, dient de heer Walter Meeuws, bijgestaan door zijn advocaat Ludwig Sol, klacht in tegen *Voetbalmagazine* en journalist Peter 'T Kint. Aanleiding is het artikel 'Katrina in het Waasland', dat gepubliceerd werd in *Voetbalmagazine* van 14 maart 2007. De ombudsman van de Raad voor de Journalistiek heeft getracht tot een minnelijke regeling te komen van het geschil, onder meer door het beleggen van een verzoeningsvergadering op 23 augustus 2007, maar deze pogingen hebben geen resultaat opgeleverd.
(...)

DE FEITEN

In het voorjaar van 2007 is Walter Meeuws als technisch directeur en voetbaltrainer verbonden aan eersteklasser SK Beveren. In *Voetbalmagazine* van 14 maart 2007 wordt een artikel gepubliceerd van Peter 'T Kint, die ingaat op de moeilijkheden die de voetbalploeg in die periode ondervindt en de rol daarbij van coach Walter Meeuws. Op 15 maart 2007 organiseert het bestuur van de voetbalploeg een persconferentie met de bedoeling om op het artikel te reageren. Op 25 maart 2007 wordt klager door zijn werkgever ontslagen.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager betoogt dat het artikel dat in *Voetbalmagazine* van 14 maart 2007 is gepubliceerd, van hem een tendentius, eenzijdig en vernietigend beeld schetst, dat talrijke onjuistheden bevat. In tegenstelling tot wat *Voetbalmagazine* aanvoert, zijn veel van de feiten die in het artikel worden vermeld, nieuw en hadden ze niet eerder in andere media gestaan. Klager beweert dat er in het artikel twaalf fouten staan. Zo wordt onder meer een onjuist en zwaar overdreven bedrag genoemd dat hij als salaris zou ontvangen, en worden er verscheidene uitspraken van hem uit hun context gerukt, zodat ze een andere betekenis krijgen. Volgens klager is het artikel ingegeven door bronnen binnen SK Beveren met de bedoeling hem te schaden. Enkele weken na de publicatie van het artikel is klager trouwens bij de club ontslagen, wat hem aanzienlijke schade heeft berokkend. Klager voert aan dat *Voetbalmagazine* hem al eerder in een negatief daglicht heeft voorgesteld. Toch heeft de journalist klager niet vooraf gecontacteerd om hem de kans te geven de beweringen te weerleggen, en was hij ook niet aanwezig op de persconferentie die het bestuur van SK Beveren op 15 maart 2007 heeft georganiseerd als antwoord op het artikel en om de fouten te weerleggen. Op de hoorzitting van 29 mei 2008 voegen klager en zijn advocaat hier nog aan toe dat het hen er niet om te doen is een financiële compensatie te verkrijgen, maar dat de klacht voor hen een principieel karakter heeft.

Voetbalmagazine en journalist Peter 'T Kint voeren aan dat 'T Kint al jaren klager en voetbalclub SK Beveren journalistiek

volgt en dat hij dus veel contacten heeft in de club. Enkele maanden voor de publicatie van het artikel van 14 maart 2007 had de journalist signalen ontvangen dat er zware problemen waren, en in andere media waren daarover ook meerdere berichten verschenen. 'T Kint heeft dan een situatieschets gemaakt, die een overzicht geeft van de informatie die hij tijdens de maanden voordien heeft ingezameld. Alle in het artikel aangevoerde feiten werden bevestigd door minstens twee bronnen of waren voordien door andere media bekendgemaakt. 'T Kint geeft wel toe dat één betwiste uitspraak aan klager werd toegeschreven, waar de journalist dit niet kan aantonen, en dat het bedrag van de wedde van klager werd overschat. Maar dit laatste werd in het daaropvolgende nummer spontaan rechtgezet. 'T Kint en *Voetbalmagazine* betwisten dat de journalist voor de publicatie contact had moeten opnemen met klager. Zoiets zou enkel nodig zijn geweest indien de journalist over onvoldoende of over onbetrouwbare bronnen zou hebben beschikt, wat hier niet het geval was. De journalist kon wegens andere verplichtingen ook niet aanwezig zijn op de persconferentie die SK Beveren op 15 maart had belegd, en waar hij overigens ook niet persoonlijk op uitgenodigd was.

BESLISSING

Het artikel bevat een reeks aantijgingen die onder meer betrekking hebben op de persoonlijke integriteit van klager. Wanneer een journalist ernstige beschuldigingen van persoonlijke aard uit, is het in beginsel aangewezen dat hij de betrokkene voor de publicatie of de uitzending contacteert en hem de kans biedt hierop te reageren (Zie: *RvdJ 2003-07, Jolie t/ Fruyt, RvdJ 2003-13, Michel t/ De Coninck en RvdJ 2008-02, Slangen t/ Knack en Draulans*). De journalist en *Voetbalmagazine* hebben voor de publicatie van het artikel geen contact genomen met klager om hem de kans te geven hierop te reageren. Dit is ook niet gebeurd nadat SK Beveren samen met klager een persconferentie had gegeven om te reageren op de aantijgingen.

Het artikel bevat in de aanhef een ernstige fout met betrekking tot de grootte van het salaris van klager. De beweerde rechtzetting die in het daaropvolgende nummer van 21 maart 2007 is verschenen, is ontoereikend. Wegens de flagrante aard van de fout, zou hier een duidelijke en ondubbelzinnige rechtzetting op haar plaats zijn geweest.

De Raad voor de Journalistiek kan zich niet uitspreken over het waarheidsgehalte van de andere aantijgingen tegen klager.

De Raad is daarom van oordeel:
De klacht is gegrond

Brussel, 19 juni 2008

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de heer Paul Janssens tegen de VRT

Met een brief van 4 december 2007 dient de heer Paul Janssens klacht in tegen de VRT omdat zijn reactie op de weblog van journaliste Kathleen Cools, die verschijnt op de website www.vrtnieuws.net – ondertussen gewijzigd in www.deredactie.be –, niet werd opgenomen. Met een brief van 17 december 2007 antwoordt hoofdredacteur Wim Willems op de klacht. Paul Janssens repliceert hierop met een brief van 14 februari 2008.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 8 mei 2008. De heer Janssens is in persoon verschenen. Voor de VRT verschenen hoofdredacteur Kris Hofflack en juridisch adviseur Hilde Minjauw.

DE FEITEN

Journaliste Kathleen Cools publiceert op de website van de VRT-nieuwsdienst een weblog, waarin ze geregeld commentaar geeft op de actualiteit. Gebruikers van de website kunnen elektronisch een reactie sturen, met de bedoeling dat die onder het artikel wordt opgenomen. Op 26 november 2007 publiceert Kathleen Cools een stuk onder de titel 'Wij zijn het o zo beu'. Op 27 november 2007 stuurt Paul Janssens een reactie op het stuk van Cools. Als hij vaststelt dat zijn reactie niet opgenomen wordt, stuurt Janssens een herinnering. Journalist Louis Van Dievel antwoordt hierop met een mail van 27 november 2007, waarin hij verantwoordt waarom de reactie niet opgenomen is. Paul Janssens antwoordt met een mail waarin hij protesteert tegen het niet opnemen van zijn reactie en een klacht aankondigt bij de Raad voor de Journalistiek.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

In zijn klachtbrief van 4 december 2007 en op de hoorzitting van 8 mei 2008 betoogt Paul Janssens dat hij zich geërgerd had aan de tekst die Kathleen Cools op 27 november 2007 op haar weblog had gepubliceerd, en dat hij daarom een reactie had gestuurd. Toen de reactie niet opgenomen werd, stuurde hij een herinneringsmail, waarop hem door journalist Louis Van Dievel werd geantwoord dat hij een 'onheuse toon' en 'onheuse bewoordingen' had gebruikt. Janssens voert aan dat er meer dan zestig kritische reacties op de tekst van Kathleen Cools werden opgenomen, en vraagt zich af waarom zijn tekst dan niet voor publicatie in aanmerking kwam. Hij heeft een hele reeks uitspraken verzameld waarvan er vele platvloers, ruw, racistisch of vulgair zijn, en die allemaal op de website van de VRT werden gepubliceerd. Janssens neemt het daarom niet dat zijn reactie niet is opgenomen en vindt dit een vorm van censuur.

In de brief van 17 december 2007 en op de hoorzitting voert de VRT aan dat de omroep op zijn informatiesite het publiek de mogelijkheid geeft om te reageren op de bijdragen die medewerkers in hun weblog publiceren, maar dat dit nog niet betekent dat er een recht bestaat van het publiek om

zijn reactie ook opgenomen te zien. Op de website van de VRT zijn de gebruiksvoorwaarden opgenomen, en wie van de site gebruik maakt gaat akkoord met deze spelregels. Daarin staat duidelijk vermeld dat de VRT kan weigeren reacties op te nemen en dat ze de weigering niet moet motiveren. De omroep heeft overigens niet enkel het recht, maar ook de verantwoordelijkheid om de discussies op zijn forums te modereren. Op de nieuwssite van de VRT worden reacties geweigerd op basis van twee criteria: het mag niet gaan om plat scheldproza, en persoonlijke aanvallen tegen journalisten worden geweerd. De reactie van Paul Janssens kwam neer op een persoonlijke reactie op Kathleen Cools en daarom werd ze niet opgenomen. Indien Janssens inhoudelijk zou hebben gereageerd, dan zou zijn reactie wel zijn opgenomen. Het is overigens mogelijk dat op andere sites van de omroep andere criteria worden gevolgd, maar de nieuwsdienst is het zichzelf verplicht om een strenge lijn aan te houden.

BESLISSING

De beslissing om reacties op een webforum al dan niet op te nemen is een journalistieke verantwoordelijkheid, die de redactie in volle onafhankelijkheid uitoefent. De VRT kan dan ook niet verweten worden dat de reactie van klager niet is opgenomen op haar website. De VRT volgt hiervoor eigen criteria, waarbij ze scheldproza en persoonlijke aanvallen van haar forum weert. Hoewel de VRT volgens de gebruiksvoorwaarden die op haar site vermeld staan, er niet toe gehouden is haar weigering te motiveren, is dit in dit concrete geval wel gebeurd. De motivering is niet onredelijk.

De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel: De klacht is ongegrond.

Brussel, 19 juni 2008

De gespreide slagorde van de VRT-nieuwsdienst (met ex-anker Ivo Belet in volle zomerse regeringscrisis als doelwit): wennen aan crossmediale journalistiek. (Foto Bart Dewaele)

Frederik De Swaef

Betty for President. Waarom BV's een zegen zijn voor de politiek

Academia Press

Duidelijk een universiteitsthesis die in boekvorm gegoten werd vanwege de populariteit van het onderwerp. De voor-en zeker de tegenstanders van BV's in de politiek komen in de media regelmatig aan bod. Maar is het allemaal wel zo erg, vraagt Frederik De Swaef zich af. Terecht situeert hij de opkomst van BV's in een ruimere evolutie naar personalisatie in de politiek. De Swaef bekijkt welke soort BV's meedoen aan verkiezingen, waarom en met welk succes. Verder dan dat reikt zijn blik echter niet. Uit enkele interviews met BV-politici concludeert hij dat ze echt in politiek geïnteresseerd zijn en dat zeker lokale BV-politici door hun bekendheid gemakkelijker toegang krijgen tot de hoge pieten van de Wetstraat. Maar als argumentatie is dit toch wel zwak. Waarom BV's een zegen zouden zijn voor de politiek, wordt met dit boek dus niet echt duidelijk gemaakt. En het is toch niet omdat ze doorgaans veel stemmen krijgen dat dit automatisch ook de politiek ten goede komt?

World Press Photo 08

Roularta Books

In het jaar 2007 was er geen gebrek aan nieuws, wat niet enkel blijkt uit de talloze artikelen die journalisten produceerden maar ook uit de vele foto's van persfotografen overal ter wereld. Een veertienkoppige jury, onder wie de Belgische fotograaf Stephan Vanfleteren, koos ook dit jaar een aantal foto's uit de talrijke inzendingen voor de *World Press Photo Award*. De winnende foto is van de Brit Tim Hetherington, die nota bene als 'embedded' journalist meetrok met de Amerikaanse troepen in Irak. Maar in de diverse categorieën (hard nieuws, portretten, natuur, hedendaagse kwesties) vallen nog zoveel meer pareltjes te bewonderen. Onder de winnaars vinden we trouwens ook een Belg. Liefelijk of gruwelijk, geen enkele foto laat de kijker onberoerd. Dit boek biedt dan ook een uitmuntend staal van de hedendaagse persfotografie op wereldniveau.

Peter Frans Anthonissen

In de vuurlinie. Armworstelen met de pers

Lannoo

Er wordt heel wat geklaagd over de pers en hoe die omgaat met de informatie die ze krijgt. Maar hoe gaan BV's, bedrijven, politici & Co. zelf om met de media? Naar aanleiding van een congres voor woordvoerders, stelde Peter Frans Anthonissen dit boek samen, met bijdragen van vertegenwoordigers uit de reclamewereld, de sport, de advocatuur, de farmasector en ja, ook de pers zelf. Er werd hen gevraagd de problemen eigen aan hun sector in kaart te brengen en een strategie en aanbevelingen op te stellen. Elke respondent heeft dat op zijn eigen manier gedaan. Sommigen heel kort of met een droge uiteenzetting

over de werking van hun bedrijf, al dan niet gelardeerd met (te) technisch vakjargon. Anderen zagen het uitgebreider, en leveren een goed gestructureerde analyse af. Nog anderen zagen dan weer hun kans schoon om in het lang en het breed eens alle misdaden van de pers op te dissen. Hierdoor mist het boek eenheid en blijft de vraag – de interessante hoofdstukjes ten spijt – wie er nu eigenlijk baat bij heeft.

Gust Verwerft

De zaak Hans Van Themsche

Standaard Uitgeverij

Het monsterproces tegen de wilde Antwerpse schutter was nog maar net uit de startblokken toen het al vaststond: Gust Verwerft zou in zijn succesreeks voor de Standaard Uitgeverij een boek maken over Hans Van Themsche. Zoals steeds ambachtelijk gemaakt, gesteund op de nauwgezette notities van de niet-aflatende oude assisenrot. Door een speling van het lot botste ik eens op Gust toen hij zich dwalend door de straatjes van de oude stadskern een duidelijk beeld wou vormen van de bloedige tocht die Van Themsche op 11 mei 2006 heeft ondernomen. Het boek is het tastbaar document geworden van de nachtmerrie die de kleine Luna en haar Afrikaanse oppas het leven heeft gekost en een Turkse vrouw zwaar heeft getekend. Het relaas van een gebeurtenis die schokgolven door de maatschappij stuurde en die de voordien al bizarre wapenwet helemaal ondersteboven haalde. Gust Verwerft reconstrueert de gebeurtenissen en het proces met passende schroom en gevoeligheid. Hij geeft een indringend beeld van wat 'de zaak Van Themsche' met alle hoofdrolspelers en figuranten heeft aangericht. Maar op het belangrijkste punt schiet Gust tekort. Ook hij brengt geen ophelderende verklaring voor wat zich die dag precies onder de hersenpan van de jonge Hans Van Themsche heeft afgespeeld. Dat is zeker geen schande, nu tijdens het wekenlange proces de vele psychiaters er evenmin zijn uitgeraakt. (JB)

Bart Brinckman, Isabel Albers, Steven Samyn en Wouter Verschelden

De zestien is voor u. Hoe België wegzakte in een regime-crisis. Het verhaal achter de langste regeringsvorming ooit
Lannoo

De Standaard-redactie biedt in dit boek een gedetailleerd overzicht van de moeizame regeringsvorming van het voorbije jaar. Echt nieuw kan je het materiaal niet noemen, nu dit in substantiële mate gelijk loopt met een reeks die eerder in de krant verscheen. Reeks en boek zijn gesteund op gesprekken met bijna alle betrokken hoofdpersonen, en de auteurs slagen er dan ook goed in enige orde in de chaos te brengen. Eerder verschenen berichtgeving wordt ofwel bevestigd, ofwel genuanceerd of verbeterd. Toch blijft het hele verhaal nog een kluwen van elkaar snel opvolgende gebeurtenissen, en wat ons betreft had een iets strikter chronologische lijn de duidelijkheid nog ten goede gekomen. Dat neemt dus niet weg dat dit een uiterst boeiende reconstructie blijft van een wel zeer bewogen politieke periode.

“C'est dur d'être aimé par des cons” reconstrueert moslimproces tegen Charlie Hebdo OOK MOHAMMED WAS VOOR PERSVRIJHEID

Freddy Sartor
hoofredacteur van Filmmagie

Na de wereldwijde ophef rond de publicatie van Mohammed-cartoons in Denemarken, besloot het Franse magazine *Charlie Hebdo* twee van de gewraakte tekeningen te publiceren. Het satirische blad plaatste bovendien op de cover nog een bijkomende cartoon van Cabu, met de profeet die zijn handen voor de ogen slaat en verzucht: “C'est dur d'être aimé par des cons” (“Wat is het toch hard om door stommeriken te worden aanbeden”).

Een erg goede cartoon, ook al omdat Mohammed zich erin distantieert van de moslimfundamentalisten. Maar uitgerend dat – samen met het feit dat niemand het recht zou hebben om een beeltenis van de profeet te verspreiden – deed enkele moslimorganisaties in Frankrijk naar de rechtbank stappen.

Voor de Franse producent-filmmaker Daniel Leconte redenen genoeg om over het proces een documentaire te maken. “Ook al omdat ik boos was”, zo vertelde hij me op het jongste filmfestival in Cannes, waar zijn documentaire werd voorgesteld. “De Europese Unie had de Deense journalisten niet gesteund, wel houding en hun vrijheid bekritiseerd. Als de Unie al moet bestaan, dan moet ze het toch voor de persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting opnemen. De vervolging van Philippe Val, de hoofredacteur van *Charlie Hebdo*, was voor mij de druppel. Het teken om te zeggen: stop! Wij hebben onze waarden, onze principes. En persvrijheid is daar een belangrijke component van.”

In *C'est dur d'être aimé par des cons* ontbladert Leconte het hele proces tegen *Charlie Hebdo*. Als een spreekwoordelijke duivel in een wijwatervat zou het blad zich verweren. Daarbij kreeg het – in naam van de persvrijheid – uit elke mogelijke politieke en filosofische hoek argumenten aangereikt. De

eerste dag van het proces al kwam er een fax van Sarkozy binnengewaaaid, toen nog in zijn hoedanigheid van Frans minister van Binnenlandse Zaken, waarin hij openlijk zijn steun aan het geveerde blad betuigde.

Leconte: “De huidige relatie tussen politiek en religie in Frankrijk is gevormd in de 19de eeuw. Toen woedde er een grote strijd tussen katholieken en republikeinen. Op het einde daarvan was in onze republiek de scheiding tussen politiek en religie, tussen kerk en staat, een feit. Religie situeert zich in de privé-sfeer, politiek is het terrein van het openbare leven. In de UK en de VS hebben migranten en nieuwkomers het recht om hun culturele gewoontes en religieuze wetten te laten primeren op de wetten van het land waar ze terecht zijn gekomen. In Frankrijk niet. Je mag je religie belijden, maar je mag de rest van het land niet koloniseren.”

Van meet af aan neemt Leconte een ferm standpunt in voor persvrijheid, daarin begrepen de vrijheid om satire te maken. Zijn filmdocument brengt het hele proces met al zijn spelers in kaart en schetst minutieus het instrumentarium aan technieken en argumenten dat de verdediging opbouwde. Door de inbreng van allerlei sleutelfiguren is de film eerst en vooral een bijzondere reflectie over persvrijheid, vrijheid van meningsuiting, religie en de islam. Zo voert Leconte behalve advocaten ook nog diverse andere getuigen op: de welsprekende filosofe Elizabeth Badinter, de socialistische politicus François Hollande, de Algerijnse journalist Mohamed Sifaoui, Shoah-filmer Claude Lanzmann én een katholiek priester erbovenop. Zij maken van deze prent een krachtige repliek tegen het integrisme en de uitdagingen die dit stelt aan het adres van alle democratieën.

Leconte: “Ik was al langer heel close met Philippe Val van *Charlie Hebdo*. Toen zij besloten om de karikaturen te publiceren, heb ik hen in een artikel in *Libération* gesteund. En toen het tot een proces kwam vroeg Val mij om te getuigen. Mijn antwoord was: ‘Okay, maar laat me dan een film maken – dat is nu eenmaal mijn vak.’ Ik contacteerde daarop de zenders, maar geen enkele van hen hapte toe. Gelukkig ben ik ook filmproducent, wat me de mogelijkheid biedt om dingen onafhankelijk op te zetten. Ik had wat geld en ben begonnen filmen. Pas nadien beseften nogal wat mensen hoe belangrijk dat proces was geweest. Ik kreeg steun van *Canal Plus* en vond vrij makkelijk een goede distributeur: Pyramide. In het najaar zal de film in Frankrijk in de bioscoop te zien zijn.”

C'est dur d'être aimé par des cons is een document dat thuishoort op elke opleiding journalistiek en op geen enkele redactie zou mogen ontbreken.

De deadline voorbij

BV: BELANGRIJKE VLAMING

*een estafettecolumn van
Jan Claeys (Het Nieuwsblad)*

Er was een tijd, toen er nog honden blaften in de verte, dat showbiznieuws iets voor de laatste pagina's van de kranten was. Wie het wel en wee van Willy Sommers of Kylie Minogue niet wilde lezen, haakte af na de sportpagina's. Of beter: die zei tegen zijn collega's op het werk dat hij stopte na het verslag van AA Gent. En stiekem las hij die verhalen over Goedele Liekens en Reddy De Mey toch. Op toilet. Met de deur op slot.

Maar die tijd is dus voorbij. Showbizverslaggevers zijn niet langer gedoemd tot de achterste pagina's van de kranten. En dat hebben ze vooral aan de BV's zélf te danken.

Vroeger brachten die een nieuwe plaat uit. Ze hadden een nieuw lief. Ze werden ziek. Ze lieten hun lief zitten. Ze werden wonderbaarlijk genezen. Ze probeerden het met een nieuw lief. Ze waren boos omdat ze van Jos Van Oosterwijk niet naar Tien om te Zien mochten komen. Het lukte ook niet met dat nieuwe lief. Ze braken een been op skivakantie. Ze wilden het Eurovisiesongfestival winnen. Ze hadden een nieuw kapsel. Hun plaatje werd geboycot door Radio 2. Ze kochten een Plan-kindje. Ze kregen een écht kindje. En dat was het, eigenlijk. Leuke weetjes allemaal. Perfect voor die achterste pagina's, achter de sportkatern.

Akkoord, op een zeldzaam moment stootte bekende Piet of Pol wél al eens door naar de voorste pagina's van de nationale kranten. U herinnert zich nog Brigitta, die met een Hansaplast-klevertje op het voorhoofd poseerde nadat ze samen met haar ex-lief Frank Verstraeten was gehomejacket op zijn Antwerpse appartement. Of die dag in 1997, toen Greet Rouffaer door het oog van de naald kroop nadat de productiecaravan van Wittekerke ontplofte. Ook straf: Willy Sommers die na twintig jaar moest toegeven dat hij destijds een zwangere vrouw had laten zitten en dus een volwassen dochter had rondlopen. Nog ééntje, om het af te leren: Wendy Van Wanten die het kind van de prins zou gebaard hebben. Maar het bleven uitzonderlijkheden. Wie beroemd was, die vloog naar achter.

En dit jaar werd het plots helemaal anders. De BV's waren plots een écht issue. Niet langer enkel fotografenokkers op filmpremières en exclusieve nachten. Ze mengden zich plots zelfs in maatschappelijke thema's. Wat gewone mensen

doen, dat doen de bekende soortgenoten tegenwoordig ook. In het zicht van de camera's. Als Jean-Marie zin heeft om een 'neger' een schup in zijn hol te geven, dan doet hij dat.

De nieuwe tendens werd eigenlijk op gang geschoten door Ilse Demeulemeester. Wat een soap. Ze was nog maar pas

(Eigen foto)

genezen van lymfeklierkanker, of haar beau Glenn Janssens vond dat hij wat aandacht verdiende. De Keizer van de Wegwijzer werd verdacht van fraude en gesjoemel op grote schaal en verdween een tijdje achter de tralies. En het hield niet op: terwijl zijn zieke vrouw het bed hield had hij liggen rampetampen met Phaedra Hoste. Overspel. Nog zo'n maatschappelijk thema. Glenn zette eigenhandig de kroon op het werk door zijn peperdure Bentley in de gevel van een braaf koppel te parkeren. Een zwaar accident mét een bekende kop, dat schreeuwt om een volle pagina 3.

En het hield niet op het afgelopen jaar. De fiscus ging met de grove borstel door het landschap. De Pfaffs hadden hun speeltjes niet aangegeven en zouden daar voor opdraaien. Daisy Van Cauwenbergh zat zelfs een nacht in de cel omdat ze samen met haar Hollandse echtgenoot mogelijk dingen deed die volgens de wet niet mogen. Akkoord: Daisy is nog niet veroordeeld. Maar ze was wel hét zomer-onderwerp. Eerst uithuilen op de voorste pagina's, dan keihard met de kop tegen de muur lopen en zich verstoppen in haar witte villa op dezelfde pagina's.

Ignace Crombé legde dit jaar eigenhandig een verzameling maatschappelijke thema's aan. Eerst lekte uit dat hij smoorverliefde berichtjes stuurde naar grietjes met een kroontje. Het kan elke man van 50 overkomen, toch. Toen ging hij na 25 jaar weg van zijn vrouw Miriam. Hoeveel Vlaamse huwelijken lopen er tegenwoordig niét op de klippen? Ignace koos voor een jong ding. 25 is Patricia, en ze droeg ook ooit een kroontje. Maatschappelijk thema, niet? Gearriveerde mannen vallen nu eenmaal op jonge pruimpjes. Kijk maar naar Nicolas Sarkozy of Ron Wood, mannen van dezelfde stand als de Missmaker.

U dacht nog steeds dat BV voor Bekende Vlaming stond? Tuurlijk niet. BV's zijn Belangrijke Vlamingen. Bedankt Ignace. En Daisy.

Volgende maand: Chris Snick van Het Laatste Nieuws

Dikke merci aan alle **sportjournalisten**, het was waarlijk een schitterende sportzomer!

Bijna zou je vergeten dat de **Chinese autoriteiten** het nog altijd niet evident vinden om persmensen vrijuit hun werk te laten doen in het land. Met name journalisten die, ver van het sportieve spektakel, verslag wilden uitbrengen over politieke oppositiebewegingen tegen het regime, botsten op diverse hindernissen.

Voor de beperking van de toegang tot het internet was een steen des aanstoots. Hier en daar werden ook reporters geïnterpelleerd en zelfs tijdelijk aangehouden.

Vele collega's viel het ook op dat ze min of meer permanent werden geschaduwd én gefotografeerd – wellicht door een van de vele veiligheidsagenten die China ter vrijwaring van de openbare orde had ingezet.

De **IFJ** (Internationale Federatie van Journalisten) heeft begin augustus geprotesteerd tegen dat *snooping* van journalisten, net zoals tegen andere vormen van intimidatie van journalisten. Een uitgebreide stand van zaken over de persvrijheid in Olympisch China is te vinden op www.playthegameforopenjournalism.org.

En ook de festivalzomer was mooi, ook de **muziekrecensenten** zijn dus bedankt.

Pukkelpop: leuk festival, maar niet voor alle journalisten. De organisatie deed bijzonder lastig met het toekennen van persaccreditaties - zelfs voor erkende beroepsjournalisten.

Zo weigerde organisator **Chokri Mahassine** aanvankelijk ook freelancer **Peter Dupont** te accrediteren voor *Het Nieuwsblad*. En laat Peter nu vorig jaar net enkele kritische artikelen hebben geschreven over het festival.

Maar na het nodige aandringen viel de zaak dan toch in de plooi: voor de eerste dag van Pukkelpop kreeg Peter Dupont dan toch een persbandje.

Klaus Van Isacker, algemeen hoofdredacteur van *De Morgen*, heeft er de aanstelling van **Bart Van Doorne** als nieuwe hoofdredacteur dan toch doorgedrukt. Dit tegen een negatief advies van de redactieraad van *De Morgen* in. Klaus en Bart kennen elkaar van bij VTM. Nogal wat in- en outsiders zien de VTM-isering van de DM-top met lede ogen aan.

Yoeri Lauwers, erkend als beroepsjournalist op 25 oktober vorig jaar, is begin juli na ziekte overleden. Yoeri, amper 25 geworden, werkte voor Tweakers.net, een website over nieuwe media van het Nederlandse VNU Media.

Veerle Vivij's (ex-VRT) vinden we tegenwoordig terug als woordvoerder bij de spoorwegen, meer bepaald bij Infrabel dat de infrastructuur beheert. Tot voor kort was Veerle nog opleidingsverantwoordelijke journalistiek aan de Brusselse Erasmushogeschool.

En **Peggy De Meyer**, die de meesten nog kennen als weervrouw van de VRT in de jaren stillekes, gaat na de zomervakantie het nieuws presenteren op Studio Brussel en Radio Donna. De laatste tijd werkte Peggy voor de website deredactie.be en VRT-teletekst.

Op 3 september ligt de eerste *Goedele* in de kiosken. Vanaf dan willen **Goedele Liekens** en redactie "de lezers maandelijks nieuwe dingen bijleren, maar steeds op een plezierige manier".

Nog op 3 september wordt in het IPV in Antwerpen een beetje trieste verjaardag gevierd: die van het verdwijnen van het legendarische **Rex-cinemaconcert** nu 15 jaar geleden. Om 17u halen **Willy Machiels** en **Robbe De Hert** herinneringen op, om 18u wordt de film *De Potloodmoorden* van Guy Lee Thys vertoond en om 20u de prent *Exit 7* van Emile Degelin uit 1979. De toegang is gratis, maar reserveren is aangewezen (info@ipvlaanderen.be of tel. 03/225.15.64).

AchterHetNieuws, het digitale maandblad dat nieuws brengt over de nieuwsmedia, is overgenomen door de Hasseltse uitgeverij Koppa. Voor abonnees brengt dat vanaf september enkele extra's met zich mee: een wekelijkse nieuwsbrief, een digitaal archief en een korting op het jaarcongres dat gepland is in de lente van volgend jaar.

Volgens een studie van het marktonderzoekinstituut GfK Custom Research genieten journalisten het **vertrouwen** van 39 procent van de Belgische bevolking. Ter vergelijking: 97 procent van de Belgen heeft vertrouwen in de brandweer, slechts 20 procent vertrouwt politici.

Marketeers genieten dan weer het vertrouwen van 42 procent. Had **Peter Vandermeersch** dan toch gelijk?

JOURNALISTEN RENNEN TEGEN ELKAAR EN VOOR 11.11.11

5 of 10 km

Vossem (Tervuren) – 11 november 2008 – 14u30

Op dinsdag 11 november 2008 vindt de jaarlijkse jogging voor de Belgische pers plaats.

De journalistenjogging maakt opnieuw deel uit van de 11.11.11-Solidariteitsjogging in Vossem (Tervuren).

De organisatie is in handen van het Actiecomité 11.11.11 van Vossem. U loopt dus niet alleen om uw conditie aan te scherpen, maar steunt tegelijk het goede doel.

U kunt kiezen tussen een parcours over 5 km en een over 10 km.

De licht glooiende route loopt door het prachtige park van Tervuren en de omliggende bossen.

Wie? Het Perskampioenschap staat open voor

1. Beroepsjournalisten (u dient uw journalistenkaart voor te leggen)
2. Persmedewerkers (layouters, drukkers, commerciële medewerkers, woordvoerders – kortom iedereen die werkt voor een mediabedrijf)

Wanneer? 11 november 2008 – vertrek om 14u30

Waar? Dorpstraat 38, 3080 Vossem (vlakbij de kerk in het centrum van Vossem)

Beeld uit de 10 km voor vrouwen (op de Olympische Spelen in Peking) (foto Belga)

Goed stretchen voor de start blijft belangrijk (foto Epa/Belga)

Hoe? U kunt inschrijven aan de aparte stand voor de pers vanaf 13u30. Kleedkamers en douches zijn beschikbaar. Deelname kost 6 euro.

Per afstand (5 of 10 km) wordt een algemeen klassement opgemaakt én een apart voor de journalisten. De resultaten worden verwacht tegen 17u00. Er worden geen prijzen uitgedeeld aan de meet.

Na de aankomst wordt u uitgenodigd om samen een glas te drinken.

Meer info: Luc Blyaert (luc@blyaert.be), Michel Lauwers (m.lauwers@lecho.be) of Jan Margot (jan.margot@belgacom.be).

Met de steun van de VVJ